

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 5Co/613/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3113233103
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 01. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Zajacová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3113233103.1

Rozhodnutie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Zajacovej a sudcov JUDr. Márie Vrtochovej a Mgr. Zuzany Holúbkovej v právnej veci navrhovateľa P. N. F., s.r.o. so sídlom P. XX, V., IČO: 35792752, v konaní zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. R. N., s.r.o., so sídlom V., M. XX, IČO 47 233 516 proti odporcom 1) R. K., bytom Y. nad X., V. XXX/XX, 2) U. K., bytom Y. nad X., V. XXX/XX, o zaplatenie 1 958,45 eur s príslušenstvom, za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcov Občianske združenie X. D. P. F., IČO: 42 362 962, so sídlom v V., X. nám. 7, právne zastúpený JUDr. V. L., advokátom so sídlom Y. XX, V., na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 5. mája 2014, č.k. 16C/4/2014-23, takto

r o z h o d o l :

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa p o t v r d z u j e.

Odporcom 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Vedľajšiemu účastníkovi na strane odporcov náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľa, ktorým sa domáhal, aby súd uložil odporcom spoločne a nerozdielne zaplatiť mu sumu 1.958,45 eur spolu s 8,5 % ročným úrokom z omeškania z tejto sumy od 29.09.2013 do zaplatenia. Odporcom 1/ a 2/ náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení uviedol, že vzťah medzi účastníkmi konania zo zmluvy o revolvingovom úvere je potrebné posúdiť ako vzťah zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom od 01.01.2010 /znenie zákona platné a účinné ku dňu uzatvorenia predmetnej zmluvy účastníkmi/, keď v zmysle § 1 ods. 2 a 3 v spojení s § 2 a § 3 ods. 1 a 2 uvedeného zákona je spotrebiteľským úverom dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme úveru, keď veriteľ je právnickou osobou, ktorá poskytuje spotrebiteľský úver v rámci svojho podnikania a dlžník, spotrebiteľ, je fyzická osoba, ktorej bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania.

Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že účastníci v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch uzatvorili zmluvu o úvere, na základe ktorej navrhovateľ poskytol odporcom dva úvery, jeden vo výške 1.500 eur a druhý vo výške 858,31 eur a odporcovia sa ich zaviazali splatiť za dojednaných podmienok spolu s úrokom 70 % ročne pri prvom úvere a 68,44 % pri druhom úvere. Práve pokiaľ ide o zmluvne dojednaný úrok z poskytnutých úverov, tak sa súd domnieva, že takto dojednaná výška úroku je v rozpore s dobrými mravmi a toho dôsledkom je uzatvorená zmluva o revolvingovom úvere podľa § 39 Občianskeho zákonníka v časti úroku z úveru neplatná. Aj keď Občiansky zákonník neobsahuje legálnu definíciu pojmu dobré mravy, právne teória

a ustálená súdna prax pod pojmom dobre mravy rozumie pravidlá morálneho charakteru všeobecne platné v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie, pričom tieto pravidlá ako súhrn určitých etických a kultúrnych noriem v spoločnosti sú všeobecne uznávané a je daný všeobecný záujem na ich rešpektovaní. Dojednanie úrokov z úveru pre občana - fyzickú osobu v miere 70 % ročne, resp. 68,4 % ročne, ktorá miera päťkrát, resp. takmer päťkrát prevyšuje priemernú mieru úrokov poskytovaných v danom období obchodnými bankami obyvateľstvu /podľa poznatkov súdu známych z jeho rozhodovacej činnosti vo veciach spotrebiteľských úveroch bola priemerná miera takýchto úrokov z úverov cca 14 %/, porušuje podľa súdu uvedené pravidlá morálneho charakteru, teda je v rozpore s dobrými mravmi. Z uvedeného dôvodu je tak zmluvné dojednanie úrokov z úveru a úrokov z revolvingového úveru v predmetnej zmluve o revolvingovom úvere podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatné, pričom neplatnosť tohto dojednania nečiní neplatnou celú zmluvu o revolvingovom úvere, keď dojednania o úrokoch možno oddeliť od ostatného obsahu zmluvy /§ 41 Občianskeho zákonníka/.

Pretože podľa záverov súdu je dojednanie úrokov z úveru a úrokov z revolvingového úveru neplatné, má navrhovateľ v zmysle zostávajúceho obsahu zmluvy o revolvingovom úvere len nárok na vrátenie istiny úveru 1.500 eur a istiny revolvingového úveru 858,31 eur. Uvedené istiny úveru však už odporcovia navrhovateľovi splatili, keď podľa vykonaného dokazovania už na čerpané úvery navrhovateľovi doposiaľ zaplatili 3.150,55 eur. Návrh navrhovateľa, ktorý sa od odporcov domáhal ďalšieho peňažného plnenia na základe zmluvy o revolvingovom úvere, je tak celkom nedôvodný, a preto ho súd zamietol.

O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p.. Odporcovia 1/ a 2/ boli v konaní úspešní, a preto majú právo na náhradu trov konania proti navrhovateľovi. Keďže si však odporcovia náhradu trov konania neuplatnili, súd im náhradu trov konania, o ktorej sa rozhoduje na návrh /§ 151 ods. 1 O.s.p./, nepriznal.

Proti tomuto rozhodnutiu podal včas odvolanie navrhovateľ a žiadal, aby odvolací súd prvostupňové rozhodnutie zmenil tak, že odporcov zaviazal na zaplatenie žalovaných nárokov, ako aj k náhrade trov konania a k náhrade trov právneho zastúpenia v konaní pred súdom prvého stupňa, alternatívne aby zrušil prvostupňový rozsudok a vec vrátil na ďalšie konanie. V odvolaní namietal, že súd vo veci nerozhodoval na základe príslušnej právnej normy, skutkový stav zistil neúplne a vec nesprávne posúdil aj po právnej stránke. Otázka výšky odplaty za požičanie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere bola ku ňu uzavretia zmluvy o revolvingovom úvere číslo 8400026011 (teda dňa 06.04.2010), upravená osobitnými ustanoveniami (§ 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o revolvingovom úver, § 3 ods. 10 a 11 zákona č. 258/2001 Z.z.). Z hľadiska posúdenia výberu správnej právnej normy je podstatné, že ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka má v otázke výšky odplaty povahu lex generalis, kým jeho ustanovenie v § 53 ods. 6 a spomenuté ustanovenia zákona č. 258/2001 Z.z. právnu povahu lex specialis. V tomto prípade teda aplikačnú prednosť majú ustanovenia § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka. Súd uvedenú skutočnosť nielen nevyhodnotil, ale ani nevysvetlil výber právnej normy, na ktorej základe vec posudzoval a vlastne aj rozhodol. Ak teda podľa právnej úpravy účinnej ku dňu uzavretia zmluvy o revolvingovom úvere išlo o spotrebiteľský úver, potom v zmysle vyššie uvedeného sa odplata a posudzovanie jej výšky riadilo zákonom o spotrebiteľských úveroch. V prípade úveru poskytnutého odporcovi 1 na základe zmluvy o revolvingovom úvere išlo o úver, ktorý spadá do vecnej pôsobnosti zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, na ktorý odkazuje vyššie citované ustanovenia Občianskeho zákonníka. Z uvedeného vyplýva, že výška odplaty za spotrebiteľské úvery v čase, kedy bola uzavretá aj zmluva o revolvingovom úvere, bola výslovne upravená a regulovaná. Práve touto úpravou sa spravuje aj výška odplaty poskytnutého na základe vyššie spomenutej právnej úpravy. Právna úprava stanovila maximálnu hranicu tejto odplaty, ako aj právne dôsledky jej nedodržania. Aplikácia právneho inštitútu „dobre mravy“ neprichádza do úvahy, keďže ustanovenie § 3 ods. 10 a 11 zákona o spotrebiteľských úveroch má povahu lex specialis k ustanoveniam Občianskeho zákonníka. Maximálna výška odplaty za rovnaký spotrebiteľský úver, ako bol poskytnutý na základe zmluvy o revolvingovom úvere (výška úveru, doba splatnosť), bola 79,08 %. Je nesporné, že výška odplaty dohodnutá v zmluve o revolvingovom úvere neprevyšuje túto maximálnu odplatu, akú právna úprava relevantná v čase uzavretia zmluvy o revolvingovom úvere pripúšťala. Vzhľadom k uvedenému je nesporné, že výška odplaty za úver poskytnutý na základe zmluvy o revolvingovom úvere je v súlade s platnou právnou úpravou a závery

súdu a jeho rozhodnutie nie sú zákonnými. Postupu konajúceho súdu však nie je možné rozumieť nielen s ohľadom na to, že súd nevychádzal z príslušnej právnej úpravy, ale súd ponecháva nepovšimnuté tie zákonné ustanovenia, ktoré popierajú zákonnosť, vecnú správnosť a opodstatnenosť jeho postupu a samotného rozhodnutia vo veci. Zároveň nie je z napadnutého rozsudku zrejmé, ktoré zákonné ustanovenie je základom pre postup súdu, ktorý namiesto aplikácie zákona vychádza z rozhodnutia iného súdu v inej právnej veci; prečo sa súd nezaoberal ustanovením § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka účinným ku dňu uzavretia zmluvy a príslušnými ustanoveniami zákona č. 258/2001 Z.z. Výška odplaty za úver podľa zmluvy o revolvingovom úvere bola nižšia ako maximálne povolená odplata a teda v súlade s obmedzením vyplývajúcim zo zákona č. 258/2001 Z.z. Je nesprávnym preto záver súdu, aby dohoda o odplate v zmluve o revolvingovom úvere bola neplatná, ak je táto dohoda v súlade s tým ustanovením zákona, ktoré stanovuje maximálnu výšku danej odplaty. V tejto prejednávanej veci prípad rozporu výšky odplaty za úver podľa zmluvy o revolvingovom úvere so žiadnym zákonom nenastal. Zároveň, odporca 1 netvrdil a neuplatňoval námietku neplatnosti dojednania o výške odplaty, hoci podľa § 3 ods. 11 zákona č. 258/2001 Z.z. by sa vyžadovala. Hoci v prípade uzavretej zmluvy o revolvingovom úvere boli dodržané ustanovenia právneho poriadku, aj napriek tomu súd rozhodol opačne. Takýto spôsob rozhodovania je v rozpore s článkom 2 Ústavy SR a porušením povinnosti súdu rozhodovať na základe zákona. Súčasne však popiera aj akúkoľvek predvídateľnosť postupu štátneho orgánu a jeho rozhodovacej činnosti. Pritom predvídateľnosť súdneho rozhodovania je považovaná za atribút právneho štátu (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 17.10. 2011, sp. zn. 7Cdo 42/2010). Postup súdu porovnávajúci výšku odplaty za spotrebiteľský úver s úrokovými sadzbami bánk nemá žiadnu oporu v zákone. Ani súd neuvádza žiadne zákonné ustanovenie, ktoré by takýto jeho postup legalizovali.

Odporcovia 1/ a 2/ sa k odvolaniu nevyjadрили.

Po vyhlásení rozsudku súdom prvého stupňa a po predložení veci odvolaciu súdu vstúpil do konania na strane odporcov vedľajší účastník Občianske združenie X. D. P. F.. Navrhovateľ ani odporcovia sa k vstupu vedľajšieho účastníka v lehote určenej odvolacím súdom nevyjadрили.

Krajský súd ako súd odvolací podľa § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. preskúmal vec a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je potrebné podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správne potvrdiť. Pričom v nadväznosti na ust. § 219 ods. 2 O.s.p. odvolací súd v celom rozsahu poukazuje na vecne správne odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, s ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje.

Právne posúdenie, ako aj postup prvostupňového súdu, po preskúmaní odvolací súd považoval za správny. Súd prvého stupňa rozhodol správne, keď návrh navrhovateľa ako nedôvodný zamietol.

V prejednávanej veci mal aj odvolací súd za preukázané, že účastníci v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch uzatvorili zmluvu o úvere, na základe ktorej navrhovateľ poskytol odporcom dva úvery, jeden vo výške 1.500 eur a druhý vo výške 858,31 eur a odporcovia sa ich zaviazali splatiť za dojednaných podmienok spolu s úrokom 70 % ročne pri prvom úvere a 68,44 % pri druhom úvere. Práve pokiaľ ide o zmluvne dojednaný úrok z poskytnutých úverov, i odvolací súd dospel k záveru, že takto dojednaná výška úroku je v rozpore s dobrými mravmi a toho dôsledkom je uzatvorená zmluva o revolvingovom úvere podľa § 39 Občianskeho zákonníka v časti úroku z úveru neplatná.

Odvolací súd opätovne konštatuje ako správne uviedol už súd prvého stupňa, že aj keď Občiansky zákonník neobsahuje legálnu definíciu pojmu dobré mravy, právne teória a ustálená súdna prax pod pojmom dobré mravy rozumie pravidlá morálneho charakteru všeobecne platné v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie, pričom tieto pravidlá ako súhrn určitých etických a kultúrnych noriem v spoločnosti sú všeobecne uznávané a je daný všeobecný záujem na ich rešpektovaní.

Odvolačný súd zdôrazňuje, že neprimerane vysoké úroky dojednané pri zmluve o spotrebiteľskom úvere sú všeobecne považované za odporujúce uznávaným pravidlám správania a mravným princípom spoločenského poriadku, a teda sú v rozpore s dobrými mravmi. Požiadavka na neprimerané zmluvné úroky môže za istých okolností v sebe obsahovať i skutkovú podstatu trestného činu úžery, kedy dohoda o neprimeraných úrokoch je neplatná pre rozpor so zákonom, alebo v iných prípadoch pre rozpor s dobrými mravmi.

Podľa ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka je úlohou súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade vzhľadom na rozhodujúce okolnosti starostlivo posúdil, či konanie účastníka občianskoprávneho vzťahu je v súlade alebo v rozpore s dobrými mravmi. Pri dojednávaní úrokov zo spotrebiteľského úveru koná v súlade s dobrými mravmi len ten veriteľ, ktorý požaduje od dlžníka (spotrebiteľa) primeraný úrok, teda primeranú odmenu za užívanie poskytnutej istiny a ktorý svoje voľné peňažné prostriedky mieni „zhodnotiť“ obvyklým spôsobom. Nezodpovedá všeobecne uznávaným vzťahom medzi ľuďmi, aby veriteľ poskytoval úvery za neprimerané až úžernícke úroky. Neprimeranou, a preto odporujúcou dobrým mravom, je taká výška úrokov zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednania obvyklú, určenú najmä s prihliadnutím k najvyšším úrokovým sadzbám, uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 26.04.2012, sp. zn. 5 Cdo 26/2011).

Dojednanie úrokov z úveru pre občana - fyzickú osobu v miere 70 % ročne, resp. 68,4 % ročne, ktorá miera päťkrát, resp. takmer päťkrát prevyšuje priemernú mieru úrokov poskytovaných v danom období obchodnými bankami obyvateľstvu, porušuje aj podľa odvolacieho súdu uvedené pravidlá morálneho charakteru, teda je v rozpore s dobrými mravmi. Z uvedeného dôvodu je tak zmluvné dojednanie úrokov z úveru a úrokov z revolvingového úveru v predmetnej zmluve o revolvingovom úvere podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatné, pričom neplatnosť tohto dojednania nečiní neplatnou celú zmluvu o revolvingovom úvere, keď dojednanie o úrokoch možno oddeliť od ostatného obsahu zmluvy /§ 41 Občianskeho zákonníka/.

Keďže aj podľa odvolacieho súdu je dojednanie úrokov z úveru a úrokov z revolvingového úveru neplatné, má navrhovateľ v danom prípade v zmysle zostávajúceho obsahu zmluvy o revolvingovom úvere len nárok na vrátenie istiny úveru 1.500 eur a istiny revolvingového úveru 858,31 eur. Uvedené istiny úveru však už odporcovia navrhovateľovi splatili, keď podľa vykonaného dokazovania pred súdom prvého stupňa už na čerpané úvery navrhovateľovi doposiaľ zaplatili 3.150,55 eur. Návrh navrhovateľa, ktorým sa od odporcov domáhal ďalšieho peňažného plnenia na základe zmluvy o revolvingovom úvere, je tak aj podľa odvolacieho súdu celkom nedôvodný, a preto súd prvého stupňa správne návrh navrhovateľa ako nedôvodný zamietol.

Čo sa týka námietky navrhovateľa uvádzanej v odvolaní, že aplikácia právneho inštitútu „dobré mravy“ neprichádza do úvahy, keďže ustanovenie § 3 ods. 10 a 11 zákona o spotrebiteľských úveroch má povahu lex specialis k ustanoveniam Občianskeho zákonníka, odvolací súd uvádza, že zákon o spotrebiteľských úveroch patrí do oblasti predpisov občianskeho práva a je vo vzťahu k Občianskemu zákonníku lex specialis (uvedený záver podporujú aj odkazy k textu zákona, aj keď nie presne v naznačených súvislostiach). Uvedené znamená, že pokiaľ určité otázky nie sú výslovne upravené zákonom č. 258/2001 Z.z., použijú sa na ich riešenie príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka, vrátane všeobecných ustanovení o záväzkoch podľa prvej hlavy ôsmej časti Občianskeho zákonníka. Rovnako na spotrebiteľské zmluvy podľa § 52 až 60 Občianskeho zákonníka je potrebné vzhľadom na ich systematické zaradenie do Občianskeho zákonníka aplikovať všeobecné ustanovenia o občianskoprávnych vzťahoch. Vyplýva to i zo znenia § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, veta druhá, podľa ktorej možno vyvodiť, že spotrebiteľ si zmluvou nemôže zhoršiť postavenie, ktoré by inak mal pri aplikácii ustanovení Občianskeho zákonníka ako celku. Nakoniec v zmysle § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, zmluvné podmienky v spotrebiteľských zmluvách sa nemôžu odchýliť od ustanovení Občianskeho zákonníka v neprospech spotrebiteľa (od akýchkoľvek, t.j. aj od všeobecných ustanovení, a teda i od § 3 ods. 1, § 39 Občianskeho zákonníka).

Súd prvého stupňa rozhodol správne i o náhrade trov konania a preto sa v tejto časti odvolací súd stotožňuje s odôvodnením súdu prvého stupňa tak ako to predpokladá ust. § 219 ods. 2 O.s.p..

Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd námietky navrhovateľa uvádzané v odvolaní nepovažoval za dôvodné, a preto rozsudok prvostupňového súdu potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že úspešným odporcom 1/ a 2/ a vedľajšiemu účastníkovi na strane odporcov náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko si náhradu týchto trov neuplatnili postupom podľa § 151 ods. 1, 2 O.s.p..

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je odvolanie prípustné.